

PATVIRTINTA
 Biržų rajono vietos veiklos grupės
 valdybos 2018 m. balandžio 27 d.
 posėdžio protokolu Nr. V-03

VIETOS PROJEKTŲ FINANSAVIMO SĄLYGŲ APRAŠAS

Biržų rajono vietos veiklos grupė (toliau – VVG)
 Vietos plėtros strategija „Biržų rajono kaimo vietovių plėtros strategija 2015- 2023 m.“ (toliau – VPS)
 Kvietimo Nr. 3

1. BENDROJI VIETOS PROJEKTŲ FINANSAVIMO SĄLYGŲ APRAŠO DALIS																					
1.1.	Vietos projektų finansavimo sąlygų apraše (toliau – FSA) nustatytos vietos projektų tinkamumo finansuoti sąlygos – reikalavimai, kurie taikomi pareiškėjui, siekiančiam gauti paramą vietos projektui įgyvendinti pagal FSA 1.2 papunktyje nurodytą VPS priemonės veiklos sritį, susidedantys iš tinkamumo finansuoti sąlygų, pareiškėjų įsipareigojimų, vietos projektų atrankos kriterijų, kitų pareiškėjams ir vietos projektams taikomų reikalavimų. Vietos projektų atrankos ir įgyvendinimo tvarką nustato Vietos projektų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. 3D-544 „Dėl Vietos projektų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 3D-758 redakcija) (toliau – Vietos projektų administravimo taisyklės). FSA nustatytos vietos projektų tinkamumo finansuoti sąlygos turi būti iki galo įvykdytos iki vietos projekto atrankos vertinimo pabaigos, išskyrus atvejus, kai Vietos projektų administravimo taisyklėse ir šiame FSA nurodyta kitaip. Atitiktis vietos projekto tinkamumo finansuoti sąlygoms turi būti išlaikoma visą vietos projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį, išskyrus atvejus, kai Vietos projektų administravimo taisyklėse ir šiame FSA nurodyta kitaip.																				
1.2.	FSA taikomas:	VPS priemonės „Ne žemės ūkio verslų kūrimas ir plėtra“ veiklos srities „Parama su kaimo turizmu susijusių paslaugų kūrimui ir plėtrai“ Nr. LEADER-19.2-SAVA-6.1 (toliau – VPS priemonės veiklos sritis) vietos projektams																			
1.3.	FSA taikomas VPS priemonės veiklos srities paraiškoms, kurios pateiktos ir užregistruotos:	nuo vietos projektų paraiškų rinkimo pradžios										2	0	1	8	-	0	4	-	3	0
		iki vietos projektų paraiškų rinkimo pabaigos										2	0	1	8	-	0	6	-	2	9
1.4.	FSA suderinta su Nacionaline mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) raštu:	2	0	1	8	-	0	4	-	2	7	Nr. BRK-1896									
1.5.	FSA patvirtinta VPS vykdytojos:	2	0	1	8	-	0	4	-	2	7	☐	visuotinio narių susirinkimo sprendimu Nr. _____								
												☒	kolegialaus valdymo organo sprendimu Nr. V-03								

1.6.	Pagal FSA patirtos išlaidos priskiriamos prie:	EŽŪFKP tikslinės srities Nr. 6A
1.7.	VPS priemonės veiklos srities, kuriai parengtas FSA, pagrindiniai tikslai yra šie:	Didinti kaimo gyventojų užimtumą, plėtojant turizmo kaime paslaugas, skatinant verslo iniciatyvas kurti naujas ir išlaikyti esamas darbo vietas.
1.8.	Pagal VPS priemonės veiklos sritį -parama teikiama:	<p>Remiamos veiklos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>paslaugų turistams asortimento plėtra ir gilinimas, jų populiarinimas, turizmo infrastruktūros pritaikymas skirtingų gyventojų grupių poreikiams;</i> - <i>palankios aplinkos kūrimas atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimui, plėtojant turizmo kaime paslaugas.</i> <p>Pareiškėjai, teikiantys paraiškas, turi vietos projekto paraiškos (FSA 1 priedas) 3 dalyje „Vietos projekto idėjos aprašymas“, taip pat Verslo plane (FSA 3 priedas), pateikti informaciją apie planuojamo vietos projekto tikslus, uždavinius, planuojamas veiklas, kurių pagrindu būtų galima įvertinti, kaip vietos projektas atitinka VPS priemonės veiklos srities -tikslus, remiamas veiklas.</p>
1.9.	Paramos gali kreiptis šie pareiškėjai:	Galimi pareiškėjai: Paraiškos pateikimo metu Biržų rajone registruoti juridiniai ir fiziniai asmenys: labai maža, maža įmonė, ūkininkas ar kitas fizinis asmuo, teisės aktų nustatyta tvarka vykdomas individualią veiklą. Pareiškėjai turi atitikti šio FSA 4 dalyje „Vietos projektų tinkamumo finansuoti sąlygos ir vietos projektų vykdytojų įsipareigojimai“ nurodytus, pareiškėjui taikomus bendruosius, specialiuosius ir papildomus (jeigu specialieji ir papildomi reikalavimai nustatyti) tinkamumo reikalavimus.
1.10.	Galimi vietos projekto pareiškėjo partneriai:	Partneriai negalimi.
1.11.	Kvietimui teikti VPS priemonės/veiklos srities vietos projektų paraiškas skiriama:	100 000,00 Eur lėšų.
1.12.	Didžiausia lėšų vietos projektui paramos suma negali viršyti:	100 000,00 Eur.
1.13.	Didžiausia lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis:	Lėšos vietos projektui įgyvendinti gali sudaryti: <ul style="list-style-type: none"> - iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai vietos projektą teikia privatus juridinis ar fizinis asmuo, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme (taikoma juridiniams asmenims) ir Europos Komisijos 2003 m. gegužės 6 d. rekomendacijoje Nr. 2003/361/EC dėl labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės apibrėžimo (taikoma fiziniams asmenims); - iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai projektą teikia privatus juridinis ar fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus.
1.14.	Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, dalį pareiškėjas privalo finansuoti:	Tinkamas nuosavas indėlis: <ul style="list-style-type: none"> - pareiškėjo nuosavos piniginių lėšos; - pareiškėjo skolintos lėšos.
1.15.	Vietos projektų finansavimo šaltiniai:	Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos.

2. VIETOS PROJEKTŲ ATRANKOS KRITERIJAI

Vietos projektų pridėtinės vertės (kokybės) vertinimo tvarką nustato Vietos projektų administravimo taisyklių 89–94 punktai. Vietos projektų atrankos kriterijai – vietos projektų pridėtinę vertę nustatantys reikalavimai, kurių reikšmė VPS priemonei / VPS priemonės veiklos sričiai įgyvendinti įvertinama taikant žemiau nurodytą balų sistemą. Didžiausia galima surinkti balų suma yra 100 balų.				
2.1. Vietos projektų pridėtinės vertės (kokybės) vertinimo metu taikomi šie vietos projektų atrankos kriterijai:				
Eil. Nr.	Vietos projektų atrankos kriterijus	Didžiausias galimas surinkti balų skaičius	Patikrinamumas	Kontroliuojamumas
I	II	III	IV	V
1.	Sukuriama ir išlaikoma daugiau naujų darbo vietų jauniems žmonėms (iki 40 metų). (Informacija dėl naujos darbo vietos sukūrimo ir išlaikymo rodiklio vertinimo pateikiama šio FSA 3.2.1., 4.3.2.5. papunkčiuose). Didžiausias galimas surinkti balų skaičius - 30 balai . Šis atrankos kriterijus detalizuojamas taip:	30	-	-
1.1.	Sukurta ir išlaikoma 2 ar daugiau darbo vietų (etatų).	30	Atitiktis atrankos kriterijui nustatoma pagal vietos projekto paraiškos 2 lentelėje „Bendra informacija apie projektą“ nurodytą prašomos paramos vietos projektui įgyvendinti sumą ir 4 lentelėje „Vietos projekto atitiktis vietos projektų atrankos kriterijams“ pateiktą atitikties atrankos kriterijui pagrindimą ir 6 lentelėje „Vietos projekto pasiekimų rodikliai“ pateiktą informaciją, ir verslo plane 2 lentelėje „Esamos situacijos (išskyrus ekonominę) analizė ir prognozuojamas pokytis po paramos vietos projektui įgyvendinti skyrimo ir kontrolės laikotarpio pabaigos“ pateiktą informaciją.	Atitiktis atrankos kriterijui vietos projekto įgyvendinimo metu nustatoma, vertinant vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą. Palyginami vietos projekto įgyvendinimo ataskaitoje ir pridedamuose dokumentuose pateikti duomenys su vietos projekto paraiškoje ir/arba pridedamuose dokumentuose pateiktais duomenimis. Kartu su vietos projekto įgyvendinimo ataskaita vietos projekto vykdytojas turi pateikti dokumentus, įrodančius šio kriterijaus laikymąsi. T.y. turi pateikti darbo santykius įrodančius dokumentus (sutartis, verslo ar individualios veiklos pažymos ir pan.), kiti dokumentai.
1.2.	Sukurta ir išlaikoma ne mažiau, kaip 1 darbo vieta (etatas).		Atitiktis atrankos kriterijui nustatoma pagal vietos projekto paraiškos 2 lentelėje „Bendra informacija apie projektą“ nurodytą prašomos paramos vietos projektui įgyvendinti sumą	Atitiktis atrankos kriterijui vietos projekto įgyvendinimo metu nustatoma, vertinant vietos projekto

		25	ir 4 lentelėje „Vietos projekto atitiktis vietos projektų atrankos kriterijams“ pateiktą atitiktis atrankos kriterijui pagrindimą ir 6 lentelėje „Vietos projekto pasiekimų rodikliai“ pateiktą informaciją, ir verslo plane 2 lentelėje „Esamos situacijos (išskyrus ekonominę) analizė ir prognozuojamas pokytis po paramos vietos projektui įgyvendinti skyrimo ir kontrolės laikotarpio pabaigos“ pateiktą informaciją.	įgyvendinimo ataskaitą. Palyginami vietos projekto įgyvendinimo ataskaitoje ir pridedamuose dokumentuose pateikti duomenys su vietos projekto paraiškoje ir/arba pridedamuose dokumentuose pateiktais duomenimis. Kartu su vietos projekto įgyvendinimo ataskaita vietos projekto vykdytojas turi pateikti dokumentus, įrodančius šio kriterijaus laikymąsi. T.y. turi pateikti darbo santykius įrodančius dokumentus (sutartys, verslo ar individualios veiklos pažymos ir pan.), kiti dokumentai.
2.	Pareiškėjas (fizinis asmuo arba įmonės stegėjas(-ai)) iki paramos paraiškos pateikimo - gyvenamąją vietą deklaravęs VVG teritorijoje. Didžiausias galimas surinkti balų skaičius – 30 balų. Šis atrankos kriterijus detalizuojamas taip:	30	Atitiktis atrankos kriterijui nustatoma pagal vietos projekto paraiškos 4 lentelėje „Vietos projekto atitiktis vietos projektų atrankos kriterijams“ pateiktą atitiktis atrankos kriterijui pagrindimą, ir įvertinus paraiškos 9 lentelėje „Pridedami dokumentai“, 9.6. grafoje „Dokumentų, pagrindžiančių atitiktį vietos projektų atrankos kriterijams, pavadinimai“ pateiktus dokumentus (gyvenamosios vietos deklaracija).	-
2.1.	Pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo - gyvenamąją vietą deklaravęs VVG teritorijoje daugiau nei 5 metus.	30	-	-
2.2.	Pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo - gyvenamąją vietą deklaravęs VVG teritorijoje nuo 2 – 5 metų (imtinai).	25	-	-
2.3.	Pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo - gyvenamąją vietą deklaravęs VVG teritorijoje iki 2 metų.	15	-	-
3.	Ne mažiau kaip 50 proc. pareiškėjo darbuotojų paraiškos pateikimo metu yra Biržų rajono VVG teritorijoje nuolatinę gyvenamąją vietą deklaravę gyventojai (taikoma, kai pareiškėjas – juridinis asmuo) arba pareiškėjas yra deklaravęs nuolatinę gyvenamąją	25	Atitiktis atrankos kriterijui nustatoma pagal vietos projekto paraiškos 4 lentelėje „Vietos projekto atitiktis vietos projektų atrankos kriterijams“ pateiktą atitiktis atrankos kriterijui pagrindimą ir įvertinus paraiškos 9 lentelėje „Pridedami dokumentai“, 9.6. grafoje „Dokumentų, pagrindžiančių atitiktį vietos projektų atrankos kriterijams, pavadinimai“ pateiktus dokumentus (pareiškėjo darbuotojų ir (arba) pareiškėjo	-

	vieta ne trumpiau, kaip 18 mėnesių iki paraiškos pateikimo dienos (taikoma, kai pareiškėjas – fizinis asmuo). – Didžiausias galimas surinkti balų skaičius – 25 balai .		gyvenamosios vietos deklaracijos).	
4.	Projektas skirtas inovacijų diegimui VVG teritorijoje. Didžiausias galimas surinkti balų skaičius - 15 balų .	15	Atitiktis atrankos kriterijui nustatoma pagal vietos projekto paraiškos 4 lentelėje „Vietos projekto atitiktis vietos projektų atrankos kriterijams“ pateiktą atitikties atrankos kriterijui pagrindimą. Projekto inovatyvumas vertinamas, vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos investicinių priemonių projektų inovatyvumo vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 3D-918 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos investicinių priemonių projektų inovatyvumo vertinimo metodikos patvirtinimo“.	Atitiktis atrankos kriterijui vietos projekto įgyvendinimo metu ir vietos projekto kontrolės laikotarpiu vertinama pagal vietos projekto įgyvendinimo ataskaitoje pateiktus duomenis ir pridedamus dokumentus (jei taikoma).
Viso:		100	-	-
Mažiausias privalomas balų skaičius		60	-	-

3. TINKAMUMO SĄLYGOS, TINKAMOMS FINANSUOTI IŠLAIDOMS

Vietos projektų planuojamų išlaidų tinkamumo vertinimo tvarką nustato Vietos projektų administravimo taisyklės.

3.1.	Bendrosios tinkamumo sąlygos, susijusios su tinkamomis finansuoti išlaidomis numatytos Vietos projektų administravimo taisyklių 24 punkte.		
3.1.1.	Tinkamos finansuoti vietos projektų įgyvendinimo išlaidos turi būti patirtos tinkamu laikotarpiu, kuris turi būti nurodytas Vietos projektų patvirtintame finansavimo sąlygų apraše, bet ne anksčiau kaip nuo vietos projekto pateikimo dienos ir ne vėliau kaip iki vietos projekto įgyvendinimo tinkamo laikotarpio pabaigos, išskyrus vietos projekto bendrąsias išlaidas. Vietos projekto bendrosios išlaidos gali būti patirtos ne anksčiau kaip 12 (dvylika) mėnesių iki vietos projekto paraiškos pateikimo dienos. Vietos projekto tinkamas įgyvendinimo laikotarpis – iki 24 mėn. nuo vietos projekto vykdymo sutarties sudarymo dienos. Visos vietos projektų įgyvendinimo išlaidos pagal KPP priemonės „LEADER“ veiklos sritį „Parama vietos projektams įgyvendinti pagal VPS“ (kodas 19.2) turi būti patirtos ir pagrįstos išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentais ne vėliau kaip iki 2023 m. liepos 1 d. Visais atvejais vietos projektų įgyvendinimo išlaidos turi būti patirtos ne vėliau kaip 1 (vienas) mėnuo iki konkrečios VPS įgyvendinimo pabaigos.		
3.3. Tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas:			
I	II	III	
Eil. Nr.	Tinkamos išlaidos pavadinimas	Galimas kainos pagrindimo būdas	
3.3.1.	Naujų prekių įsigijimo:	Planuojamos išlaidos turi būti pagrįstos: 1. bent 3 (trimis) skirtingų prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas (panašumo požymį apibūdinantys elementai: ta pati paskirtis, funkcijos, komplektacija, techninė specifikacija) ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, komerciniais pasiūlymais arba jų interneto tinklalapiuose esančiomis kainomis kompiuterio ekrano nuotraukų forma (anglų k. „Print Screen“), arba kitu būdu, leidžiančiu objektyviai palyginti bent 3 (trijų) skirtingų prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, siūlomas kainas. Bent 1 (vienas) rinkos kainą įrodantis dokumentas (komercinis	

		<p>pasiūlymas arba kompiuterio ekrano nuotrauka) turi būti pateiktas iš prekių ar paslaugų teikėjo, kurio buveinės registracijos vieta yra ne VVG teritorijoje;</p> <p>Komeraciniai pasiūlymai turi būti pasirašyti tiekėjų atstovų. Jei komerciniame pasiūlyme yra nurodytas galiojimo terminas, jis turi galioti paraiškos teikimo datai.</p> <p>2. ŽŪM, Agentūros ar kitų ESIF administruojančių institucijų patvirtintais fiksuotaisiais arba didžiausiais tokių pat prekių ir (arba) paslaugų vienetų įkainiais, taikomais panašaus pobūdžio projektams ir paramos gavėjams.</p> <p>3. ŽŪM, Agentūros arba nepriklausomų ekspertų atliktuose, viešai ESIF administruojančių institucijų interneto svetainėse skelbiamuose prekių ir (arba) paslaugų kainų rinkos tyrimuose nustatytais įkainiais, kurie taikomi tokioms pat išlaidoms įgyvendinant panašaus pobūdžio projektus ir panašioms paramos gavėjams. Europos Sąjungos struktūriniais fondams (Europos socialiniam fondui, Europos regioninės plėtros fondui, Europos sanglaudos fondui) taikomi rinkos kainų tyrimai (supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai) skelbiami interneto tinklalapio http://www.esinvesticijos.lt nuorodos „Dokumentai“ skyriaus „Tyrimai“ poskyryje „Supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai“).</p>
3.3.1.1.	naujos technikos ir įrangos, skirtų projekto reikmėms, įsigijimas ir įrengimas projekto įgyvendinimo vietoje, prie kurių priskiriama:	-
3.3.1.1.1.	speciali kompiuterinė ir programinė įranga, skirta įsigyjamos įrangos ar technologinio proceso valdymui;	-
3.3.1.1.2.	projektui įgyvendinti ir projekte numatyta veikla vykdyti būtina technika ir (arba) įranga.	Motorinės transporto priemonės įsigijimas yra tinkamos finansuoti išlaidos tik tuo atveju, jeigu atitinka Vietos projektų administravimo taisyklių 27.1.1., 27.1.2., papunkčiuose nurodytus reikalavimus.
3.3.1.2.	naujų baldų, įrankių kitos elektroninės, skaitmeninės technikos, kitų prekių, tiesiogiai susijusių su vietos projekto įgyvendinimu, įsigijimas.	-
3.3.1.3.	naujų statybinių medžiagų įsigijimas. <i>Finansuojamas projekte numatyta veikla vykdyti skirtų gamybinių ir kitų būtinų statinių naują statybą, rekonstravimą ar kapitalinį remontą atliekant ūkio būdu.</i>	-
3.3.2.	Darbų ir paslaugų įsigijimo:	<p>Planuojamos išlaidos turi būti pagrįstos:</p> <p>1. bent 3 (trims) skirtingų prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas (panašumo požymį apibūdinantys elementai: ta pati paskirtis, funkcijos, komplektacija, techninė specifikacija) ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, komerciniais pasiūlymais arba jų interneto tinklalapiuose esančiomis kainomis</p>

		<p>kompiuterio ekrano nuotraukų forma (anglų k. „<i>Print Screen</i>“), arba kitu būdu, leidžiančiu objektyviai palyginti bent 3 (trijų) skirtingų prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, siūlomas kainas. Bent 1 (vienas) rinkos kainą įrodantis dokumentas (komercinis pasiūlymas arba kompiuterio ekrano nuotrauka) turi būti pateiktas iš prekių ar paslaugų teikėjo, kurio buveinės registracijos vieta yra ne VVG teritorijoje;</p> <p>Komerciniai pasiūlymai turi būti pasirašyti tiekėjų atstovų. Jei komerciniame pasiūlyme yra nurodytas galiojimo terminas, jis turi galioti paraiškos teikimo datai.</p> <p>2. ŽŪM, Agentūros ar kitų ESIF administruojančių institucijų patvirtintais fiksuotaisiais arba didžiausiais tokių pat prekių ir (arba) paslaugų vienetų įkainiais, taikomais panašaus pobūdžio projektams ir paramos gavėjams.</p> <p>3. ŽŪM, Agentūros arba nepriklausomų ekspertų atliktuose, viešai ESIF administruojančių institucijų interneto svetainėse skelbiamuose prekių ir (arba) paslaugų kainų rinkos tyrimuose nustatytais įkainiais, kurie taikomi tokioms pat išlaidoms įgyvendinant panašaus pobūdžio projektus ir panašioms paramos gavėjams. Europos Sąjungos struktūriniais fondams (Europos socialiniam fondui, Europos regioninės plėtros fondui, Europos sanglaudos fondui) taikomi rinkos kainų tyrimai (supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai) skelbiami interneto tinklalapio http://www.esinvesticijos.lt nuorodos „Dokumentai“ skyriaus „Tyrimai“ poskyryje „Supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai“).</p>
3.3.2.1.	<p>Projekte numatyti veiksmai vykdyti skirtų gamybinių ir kitų būtinų statinių nauja statyba, rekonstravimas ir (arba) kapitalinis remontas, tiesiogiai susijęs su turizmo kaime paslaugų plėtojimu.</p>	-
3.3.2.2.	<p>Verslo infrastruktūros projekto įgyvendinimo vietoje kūrimas (privažiavimo sklypo, kuriame įgyvendinamas projektas, ribose, apšvietimo įrengimo, vandens tiekimo (įskaitant vandens gręžinį) ir nuotekų šalinimo sistemos įrengimo ir (arba) sutvarkymo, kitos su projekto įgyvendinimu susijusios infrastruktūros kūrimo ar gerinimo darbų išlaidos);</p>	-
3.3.3.	<p>Vietos projekto bendrosios išlaidos (įskaitant viešinimo priemonių, nurodytų Vietos projektų administravimo taisyklių 161–166 punktuose, įsigijimo):</p>	<p>Vietos projekto bendrosios išlaidos negali viršyti 10 proc. kitų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų (skaičiuojama nuo visų tinkamų finansuoti išlaidų, išskyrus bendrąsias).</p> <p>Vietos projekto bendrosios išlaidos gali būti patirtos ne anksčiau kaip 12 (dvylika) mėnesių iki vietos projekto paraiškos pateikimo dienos. Išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama vietos projektui neskiriama arba išlaidos nėra nurodytos tinkamų finansuoti išlaidų sąraše. Jei prekių, paslaugų ir (arba) darbų pirkimai (bendrųjų išlaidų atveju) atlikti iki vietos projekto paraiškos pateikimo, pareiškėjas pirkimų dokumentų kopijas turi pateikti kartu su vietos projekto paraiška.</p>

		<p>Planuojamos išlaidos turi būti pagrįstos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bent 3 (trims) skirtingų prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas (panašumo požymį apibūdinantys elementai: ta pati paskirtis, funkcijos, komplektacija, techninė specifikacija) ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, komerciniais pasiūlymais arba jų interneto tinklalapiuose esančiomis kainomis kompiuterio ekrano nuotraukų forma (anglų k. „<i>Print Screen</i>“), arba kitu būdu, leidžiančiu objektyviai palyginti bent 3 (trijų) skirtingų prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, siūlomas kainas. Bent 1 (vienas) rinkos kainą įrodantis dokumentas (komercinis pasiūlymas arba kompiuterio ekrano nuotrauka) turi būti pateiktas iš prekių ar paslaugų teikėjo, kurio buveinės registracijos vieta yra ne VVG teritorijoje. Komerciniai pasiūlymai turi būti pasirašyti tiekėjų atstovų. Jei komerciniame pasiūlyme yra nurodytas galiojimo terminas, jis turi galioti paraiškos teikimo datai. 2. ŽŪM, Agentūros ar kitų ESIF administruojančių institucijų patvirtintais fiksuotaisiais arba didžiausiais tokių pat prekių ir (arba) paslaugų vienetų įkainiais, taikomais panašaus pobūdžio projektams ir paramos gavėjams. 3. ŽŪM, Agentūros arba nepriklausomų ekspertų atliktuose, viešai ESIF administruojančių institucijų interneto svetainėse skelbiamuose prekių ir (arba) paslaugų kainų rinkos tyrimuose nustatytais įkainiais, kurie taikomi tokioms pat išlaidoms įgyvendinant panašaus pobūdžio projektus ir panašioms paramos gavėjams. Europos Sąjungos struktūriniais fondams (Europos socialiniam fondui, Europos regioninės plėtros fondui, Europos sanglaudos fondui) taikomi rinkos kainų tyrimai (supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai) skelbiami interneto tinklalapio http://www.esinvesticijos.lt/nuorodos „Dokumentai“ skyriaus „Tyrimai“ poskyryje „Supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai“).
3.3.3.1.	atlyginimas architektams, inžinieriams ir konsultantams už konsultacijas, susijusias su aplinkosauginiu ir ekonominiu tvarumu, įskaitant galimybių studijų, verslo planų (veiklos ir (arba) projekto aprašų) ir kitų su jais susijusių dokumentų rengimą, kai šios išlaidos, susijusios su nekilnojamojo turto statyba ir gerinimu, naujų įrenginių ir įrangos, įskaitant techniką, pirkimu.	-
3.3.3.2.	vietos projekto viešinimo išlaidos (vietos projektų viešinimas atliekamas pagal Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d.	-

įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinio taisyklių patvirtinimo“).

3.4. Netinkamos finansuoti išlaidos yra nurodytos Vietos projektų administravimo taisyklių 28 punkte ir yra šios:

1. neatitinkančios Vietos projektų administravimo taisyklių 27 punkte nurodytų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijų ir neišvardytos FSA;
2. neišvardytos VVG patvirtintoje vietos projekto paraiškoje (po vietos projekto paraiškos pateikimo neleidžiama įtraukti naujų išlaidų ar jas keisti kitomis);
3. išlaidų dalis, viršijanti tinkamų finansuoti išlaidų įkainį (kai toks yra nustatytas);
4. nepagrįstai didelės išlaidos;
5. vietos projekto administravimo išlaidos;
6. nekilnojamojo turto įsigijimo išlaidos;
7. naudotų prekių įsigijimo išlaidos ir naujų prekių įsigijimo išlaidos mokymų vietos projektuose;
8. baudos, nuobaudos ir bylinėjimosi išlaidos;
9. išlaidos, nepagrįstos faktine gautų prekių, atliktų darbų ar suteiktų paslaugų verte;
10. išlaidos, kurios buvo finansuotos (apmokėtos) iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (arba) savivaldybių biudžetų, kitų piniginių išteklių, kuriais disponuoja valstybė ir (arba) savivaldybės, ES struktūrinių fondų, kitų ES finansinės paramos priemonių ar kitos tarptautinės paramos lėšų ir kurioms apmokėti skyrus paramos VPS įgyvendinti lėšų jos būtų pripažintos tinkamomis finansuoti ir apmokėtos daugiau nei vieną kartą (jeigu vietos projekto vykdytojo – viešojo juridinio asmens veikla finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetų, ir jis iki vietos projekto patvirtinimo patiria vietos projekto bendrųjų išlaidų, jos gali būti pripažintos tinkamomis tuomet, jeigu buvo apmokėtos iš Lietuvos Respublikos valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetų asignavimų, kurie skirti projektams avansuoti);
11. PVM, kurį vietos projekto vykdytojas (išskyrus vietos projektų vykdytojus, nurodytus Vietos projektų administravimo taisyklių 27.4 papunktyje) pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM ataskaitą (net jei tokio PVM vietos projektų vykdytojas į ataskaitą neįtraukė), yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų;
12. išlaidos, nebūtinai vietos projektui sėkmingai įgyvendinti ir neatitinkančios patikimo finansų valdymo principo, pavyzdžiui, vietos projekto poreikius viršijančių techninių parametru gaminių, prabangaus dizaino (apdailos) gaminių ar gaminių su projekto vykdytojui nereikalingomis funkcijomis (už kurias sumokama papildomai) įsigijimo išlaidos, prabangos prekių ar medžiagų įsigijimo išlaidos (išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, pavyzdžiui, kai nėra kitos galimybės).
13. trumpalaikio turto įsigijimo išlaidos, išskyrus naujų statybinių medžiagų įsigijimo išlaidas;
14. smulkių buitinių reikmenų įsigijimo išlaidos (patalynės, stalo įrankių, indų ir pan.);
15. vidaus vandens transporto priemonės, priskiriamos žvejybos laivams, mažiesiems laivams (išskyrus irklines valtis ir baidares), pramoginiams laivams, sportiniams laivams, asmeniniams laivams (vandens motociklam), kaip nurodyta Lietuvos Respublikos vidaus vandens transporto kodekse;
16. visų tipų orlaiviams priskiriami aparatai (mašinos), kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme ir kituose tai reglamentuojančiuose teisės aktuose;
17. miškų ūkio įranga ir technika (medienos ištraukimo traktoriai, savikrovės priekabos, medvežiai, miškavežiai, medkirtės ar medžių kirtimo galvutės, medžių ir (arba) krūmų pjovimo ir skiedrų ruošimo kombainai energetinėms plantacijoms, mechanizmai šakoms į rulus presuoti, medienos smulkintuvai, kapoklės);
18. transporto priemonės, kurios priskiriamos ir (arba) prilyginamos L kategorijai (mopedai, motociklai, triračiai, keturračiai motociklai, bagiai, kartingai ir pan.); M kategorijai (lengvieji automobiliai ir autobusai) ir jai priskiriamų kėbulų tipams, išskyrus autokatafalkus ir 8 sėdimų vietų transporto priemones, skirtas keleiviams vežti; N kategorijai priskiriamų kėbulų tipams, kurių kodai – BAE, BAF, BAG, BAH, BAM, BC, BD, BAN, BAR, BAS (vilkikai, sunkvežimiai, šaldytuvai); G kategorijai (visureigiai) ir jai priskiriamų kėbulų tipams; O kategorijai (priekabos ir puspriekabės) priskiriamas transporto priemonės, kurių kodas – DD (L kategorijos priemonės priekaba); specialiosios paskirties transporto priemonės (gyvenamieji automobiliai, kemperiai ir kt.), kurių kodai – SA, SB, SC, SE, SJ, SN, SR, ST, SV ir SZ. Išskyrus atvejus, kai techniką leidžiama įsigyti pagal Vietos projektų administravimo taisyklių 27.1.1. ir 27.1.2. punktuose numatytus reikalavimus;
19. paprastojo (einamojo) remonto išlaidos;

20. išlaidos reklamai, skirtai ne projektui viešinti;
 21. žemės pirkimo ir (arba) nuomos išlaidos, išlaidos, susijusios su turto nuomos sutartimi, turto nuomos mokestis, palūkanų mokėjimo, netiesioginės išlaidos, draudimo įmokos;
 22. gyvūnų, vienmečių augalų įsigijimo išlaidos;
 23. investicijos į turtą, kurio valdymo (naudojimo) teisė pareiškėjui apribota (turtas areštuotas).

4. VIETOS PROJEKTŲ TINKAMUMO FINANSUOTI SĄLYGOS IR VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

Šioje FSA dalyje nurodytos tinkamumo finansuoti sąlygos pareiškėjui, vietos projektui, vietos projekto suderinamumui su horizontaliosiomis ES politikos sritimis, tinkamam nuosavam indėliui. Taip pat vietos projektų vykdytojų įsipareigojimai – vietos projekto vykdytojų sutikimas prisiimti pareigas, susijusias su parama vietos projektui įgyvendinti, ir jų laikytis iki vietos projekto įgyvendinimo kontrolės laikotarpio pabaigos.

4.1. Vietos projektų tinkamumo vertinimo tvarką nustato Vietos projektų administravimo taisyklių 104–107 punktai.

4.2. **Tinkamumo finansuoti sąlygos:**

4.2.1. **Bendrosios tinkamumo sąlygos pareiškėjui** numatytos Vietos projektų administravimo taisyklių 18 punkte.

4.2.2. **Specialiosios tinkamumo sąlygos pareiškėjui:**

Eil. Nr.	Vietos projektų finansavimo sąlyga	Patikrinamumas	Kontroliuojamumas (kai taikoma)
I	II	III	IV
4.2.2.1.	Pareiškėjas ne mažiau, kaip vienerius metus iki paramos paraiškos pateikimo, VVG teritorijoje užsiima kaimo turizmu ir/ar su juo susijusių paslaugų teikimu	Juridinio asmens atitiktis tinkamumo sąlygai nustatoma vietos projekto paraiškos vertinimo metu pagal VĮ „Registru centras“ viešos juridinių asmenų paieškos duomenis (www.registrucentras.lt), kituose viešai prieinamuose informacijos šaltiniuose (www.rekvizitai.lt) taip pat pagal juridinio asmens įstatus arba kitus dokumentus, kuriuos įstatams prilygina Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Fizinio asmens atitiktis tinkamumo sąlygai nustatoma vietos projekto paraiškos vertinimo metu pagal pateiktas fiziniam asmeniui išduoto verslo liudijimo/individualios veiklos pažymos, įrodančios, kad fizinis asmuo turi teisę vykdyti su kaimo turizmu ir/ar su juo susijusių paslaugų teikimu ir Gyventojų pajamų deklaracijos kopijas, patvirtintas vietos projekto vykdytojo.	-
4.2.3.	Papildomos tinkamumo sąlygos pareiškėjui:		
4.2.3.1.	Paramos paraišką (FSA 1 priedas) pareiškėjas teikia individualiai, partneriai negalimi. Pareiškėju negali būti juridinių asmenų filialai arba atstovybės.		
4.2.4.	Bendrosios tinkamumo sąlygos, vietos projektui numatytos Vietos projektų administravimo taisyklių 23.1 papunktyje		
4.2.5.	Papildomos tinkamumo sąlygos, susijusios su vietos projektu:		
4.2.5.1.	Pareiškėjas pateikia ekonomiškai pagrįstą verslo planą, kuriame pateikta informacija pagrindžia projekto reikalingumą, investicijų poreikį, ir verslo plano finansinę dalį. Verslo planas turi būti įrodantis, kad būsimas naujas verslas arba esamo verslo plėtra yra ekonomiškai gyvybingi, t. y. vietos projekto verslo planas turi atitikti ekonominio gyvybingumo kriterijus ir jų reikšmes, nustatytas Taisyklių 23.1.5.1–23.1.5.5 papunkčiuose, ekonominio gyvybingumo rodiklių skaičiavimo nuostatos ir formulės yra nustatytos Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“. Pareiškėjas nustatytos formos verslo planą (FSA 3 priedas) turi pateikti kartu su paramos paraiška.		

4.2.5.2.	projekto veikla ir išlaidos yra susijusios su remiama veikla (-omis), nurodyta (-omis) šio FSA 4.2.5.3 papunktyje, ir nepatenka į šio FSA 4.2.5.4. papunktyje nurodytą neremiamų veiklų sąrašą.
4.2.5.3.	Vietos projekte numatytas verslas turi atitikti ekonomines veiklas, kurios remiamos pagal VPS. Vadovaujantis Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi, patvirtintu Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ (toliau – EVRK), remiamos ekonominės veiklos rūšys, kurios nepatenka į EVRK A sekcijos „Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė“ 1 ir 3 skyrius (išskyrus veiklą susijusią su paslaugų žemės ūkiui teikimu), galutinis produktas negali būti sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede nurodytas produktas.
4.2.5.4.	Pagal Priemonės veiklą neremiamos šios veiklos: 4.2.4.4.1. alkoholinių gėrimų gamyba ir prekyba jais; 4.2.4.4.2. tabako gaminių gamyba ir prekyba jais; 4.2.4.4.3. ginklų ir šaudmenų gamyba ir prekyba jais; 4.2.4.4.4. azartinių lošimų ir lažybų organizavimas; 4.2.4.4.5. didmeninė ir mažmeninė prekyba, išskyrus mažmeninę prekybą savo pagaminta produkcija; 4.2.4.4.6. finansinis tarpininkavimas, pagalbinė finansinio tarpininkavimo veikla; 4.2.4.4.7. draudimo ir pensijų lėšų kaupimo operacijos; 4.2.4.4.8. nekilnojamojo turto operacijos; 4.2.4.4.9. teisinės ir konsultavimo veiklos organizavimas; 4.2.4.4.10. medžioklė, gaudymas spąstais, medžioklės patirties sklaida ir su tuo susijusios paslaugos; 4.2.4.4.11. elektros energijos gamyba, perdavimas ir paskirstymas; 4.2.4.4.12. krovinių kelių transporto ir perkraustymo veikla; 4.2.4.4.13. už paramos lėšas įgyto turto nuoma, išskyrus poilsio ir sporto reikmenų nuomą; 4.2.4.4.14. žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė bei akvakultūra, išskyrus paslaugas žemės ūkiui, kaip nurodyta Paslaugų žemės ūkiui sąrašė, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 76 „Dėl Paslaugų žemės ūkiui sąrašo patvirtinimo“.
4.2.5.5.	Jeigu projekte numatyta produktų gamyba, apdorojimas, perdirbimas, galutinis produktas negali būti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede (toliau – Sutarties I priedas) nurodytas produktas. Viename projekte gali būti numatyta keletas remiamų ekonominių veiklos rūšių.
4.2.5.6.	Jeigu projekte numatyta apgyvendinimo veiklos (EVRK 55.1, 55.2 ir (arba) 55.9 grupės) plėtra, ataskaitiniais metais pareiškėjo pajamos iš apgyvendinimo veiklos turi būti ne mažesnės nei 12 minimalių mėnesinių algų suma. Jeigu pareiškėjas užsiima stovyklaviečių veikla (EVRK 55.3 grupė), ataskaitiniais metais pajamos iš stovyklaviečių veiklos turi sudaryti ne mažiau nei 6 minimalios mėnesinės algos dydžius. Pareiškėjo gautos pajamos apskaičiuojamos pagal ataskaitinių metų minimalios mėnesinės algos dydį, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu. Pareiškėjo – fizinio asmens – pajamos turi būti deklaruotos Valstybinei mokesčių inspekcijai.
4.2.5.7.	Projekto investicijos atitinka darbo saugos reikalavimus, kaip nurodyta Techniniame reglamente „Mašinų sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 „Dėl Techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“, ir Elektrotechnikos gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“ (kartu su paraiška pateikiamuose komerciniuose pasiūlymuose turi būti tiekėjo patvirtinimas).
4.2.5.8.	Projekto investicijos atitinka Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamų teisės aktų reikalavimus, kai investicijoms yra taikomi tokie reikalavimai. Vertinimo išvadą dėl investicijų atitikties Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamiems teisės aktų reikalavimams išduoda Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba Agentūros prašymu.
4.2.5.9.	Parama neteikiama: projektui, kuriame numatyta pradėti apgyvendinimo veiklą.
4.2.5.10.	Nekilnojamasis turtas, į kurį investuojama ir (arba) kuriame numatyta įgyvendinti projektą, pareiškėjo valdomas teisėtais pagrindais:

	<p>1. žemė, pastatai, statiniai ir (arba) patalpos, į kuriuos investuojama ir (arba) kuriuose numatyta įgyvendinti projektą, nuosavybės, nuomos ar kito teisėto naudojimosi pagrindais priklauso pareiškėjui nuo vietos projekto paraiškos pateikimo dienos. Žemė po naujai statomais pastatais ir (arba) statiniais vietos projekto paraiškos pateikimo dieną pareiškėjui priklauso nuosavybės teise. Žemė po rekonstruojamais pastatais ir (arba) statiniais arba po pastatais ir (arba) statiniais, kuriuose atliekamas kapitalinis remontas, pareiškėjui priklauso nuosavybės, nuomos ar kito teisėto naudojimosi pagrindais nuo vietos projekto paraiškos pateikimo dienos. Nuomos ar kito teisėto naudojimosi nekilnojamuoju turtu sutartis, sudaryta ne trumpesniam kaip 10 metų laikotarpiui nuo vietos projekto paraiškos pateikimo dienos, turi būti įregistruota VĮ Registrų centre;</p> <p>2. tuo atveju, kai šio FSA 4.2.5.10 papunkčio pirmoje dalyje minimas turtas (išskyrus naujai statomus pastatus ir (arba) statinius) priklauso sutuoktiniui (-iams), pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausančią nekilnojamąjį turtą ir plėtoti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip 10 metų nuo vietos projekto paraiškos pateikimo dienos;</p> <p>3. tuo atveju, kai nekilnojamasis turtas, į kurį investuojama ir (arba) kuriame numatyta įgyvendinti projektą (išskyrus naujai statomus pastatus ir (arba) statinius), priklauso pareiškėjui ir (arba) jo sutuoktiniui su kitais asmenimis, pateikiamas rašytinis bendraturčio (-ių) sutikimas investuoti į jam kartu su pareiškėju ir (arba) jo sutuoktiniu priklausančią turtą ir plėtoti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip 10 metų nuo vietos paraiškos pateikimo dienos.</p>
4.2.5.11.	Vietos projekto įgyvendinimo metu sukuriami darbo vieta (vietos). Informacija dėl naujos darbo vietos sukūrimo ir išlaikymo rodiklio vertinimo pateikiama šio FSA 3.2.1., 4.3.2.5. papunkčiuose.
4.2.6.	Tinkamumo sąlygos, susijusios su horizontaliosiomis ES politikos sritimis, numatytos Vietos projektų administravimo taisyklių 29 punkte
4.2.7.	Bendrosios tinkamumo sąlygos nuosavam indėliui, numatytos Vietos projektų administravimo taisyklių 32 punkte
4.2.7.1.	Iki vietos projekto atrankos vertinimo pabaigos vietos projekto pareiškėjas privalo pateikti VVG pasirašytą paskolos ar finansinės nuomos (lizingo) sutartį arba raštu patvirtinti, kad atitinkamą projekto dalį įgyvendins pagrįstomis nuosavomis lėšomis. Jei paskolą suteikia ne kredito įstaiga, paskolos sutartis turi būti patvirtinta notaro.
4.3.	Vietos projekto vykdytojo įsipareigojimai:
4.3.1.	Bendrieji vietos projekto vykdytojo įsipareigojimai, numatyti Vietos projektų administravimo taisyklių 35 punkte.
4.3.2.	Papildomi vietos projekto vykdytojo įsipareigojimai:
4.3.2.1.	Projektą, įgyvendinti per nurodytą laikotarpį, kuris neviršija 24 mėnesių nuo paramos sutarties pasirašymo dienos (įgyvendinimo trukmė nurodoma paramos paraiškoje ir verslo plane);
4.3.2.2.	Pradėti projekto įgyvendinimo darbus ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo paramos sutarties pasirašymo dienos. Darbu pradžia – laikas, kai pradedami su investicija susiję faktiniai statybos darbai arba prisiimamas pirmasis teisiškai privalomas sutartinis įsipareigojimas užsakyti ir (arba) įsigyti įrenginius, arba bet kuris kitas įsipareigojimas, dėl kurio investicija tampa neatšaukiama, priklausomai nuo to, kuris įvykis pirmesnis. Žemės pirkimas ir parengiamieji darbai, pvz., leidimų gavimas, nelaikomi darbų pradžia.
4.3.2.3.	Vietos projekto vykdytojas įsipareigoja, skyrus paramą vietos projektui įgyvendinti, laiku ir tinkamai pateikti visus Vietos projektų administravimo taisyklėse ir FSA nurodytus dokumentus.
4.3.2.4.	Jeigu vietos projekte numatyta veikla susijusi su maisto tvarkymu, vietos projekto vykdytojas įsipareigoja užtikrinti Vietos projektų administravimo taisyklių 46 punkte numatytų įsipareigojimų laikymąsi.
4.3.2.5.	Atsižvelgiant į šios FSA 3.2.1. p vietos projekto vykdytojas įsipareigoja sukurti ir išlaikyti darbo vietą (-as) iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos Naujos darbo vietos sukūrimo ir išlaikymo rodikliai bus vertinami, kaip nurodyta LR Žemės ūkio ministro 2017 m. lapkričio 9 d. įsakyme Nr. 3D-718 „Projektų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, rodiklio „Naujos darbo vietos sukūrimas ir išlaikymas“ pasiekimo vertinimo metodikoje“. Informacija dėl naujos darbo vietos sukūrimo ir išlaikymo rodiklio vertinimo: 1. Nauja darbo vieta – paramos gavėjo pagal darbo sutartį, individualios veiklos pažymą, verslo liudijimą naujai sukurta ir projekto kontrolės laikotarpiu išlaikyta darbo vieta, tiesiogiai susijusi su projekte numatytos veiklos vykdymu. Vieną darbo vietą atitinka vienas etatas. Jei paramos gavėjas veikia pagal verslo liudijimą, nauja darbo vieta laikoma į verslo liudijimą papildomai įrašytas fizinis asmuo. Jei paramos gavėjas veikia pagal

	<p>verslo liudijimą, kuriame jau yra papildomai įrašytas fizinis asmuo, naujos darbo vietos (-ų) sukūrimu bus laikoma, kai toks asmuo sukurs darbo vietą, pasirinkęs kitą ūkinės veiklos formą nei veikla pagal verslo liudijimą, t. y. turėtų registruoti individualią veiklą. Veiklos forma turi būti pakeista iki vietos projekto įgyvendinimo pabaigos, dokumentai įrodantys naujos veiklos formos sukūrimo faktą turi būti pateikti ne vėliau kaip paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo dieną. Darbo vieta privalo būti sukurta iki projekto įgyvendinimo pabaigos ir išlaikyta projekto kontrolės laikotarpiu.</p> <p>2. Dirbančio asmens darbo užmokesčio arba savarankiška veikla užsiimančio asmens grynujų pajamų dydis per ataskaitinius metus turi būti ne mažesnis kaip 12 (dvylika) minimalių mėnesinių algų suma (apskaičiuojama pagal ataskaitinių metų minimalios mėnesinės algos dydį, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu). Grynosios pajamos suprantamos kaip skirtumas tarp pajamų, gautų iš vykdomos veiklos, kuriai buvo skirta parama, ir tai veiklai patirtų išlaidų (pavyzdžiui, ilgalaikio turto įsigijimo išlaidos, prekių, medžiagų, žaliavų ir kt. įsigijimo išlaidos, privalomos rinkliavos, mokesčiai ir kt.).</p> <p>3. Nauja darbo vieta turi būti išreikšta naujų sąlyginių darbo vietų (naujų etatų) ekvivalentu, pagrįstu 8 valandų darbo diena, 40 valandų darbo savaite, dirbant ištiesus metus, išskyrus, kai Darbo kodekse numatyta kitaip (taikoma dirbantiems pagal darbo sutartis);</p> <p>4. Vienu projektu turi būti įsipareigojama sukurti ir išlaikyti ne mažiau kaip 0,5 naujos darbo vietos (etato);</p> <p>5. Naujomis darbo vietomis nelaikomos darbo vietos, kurios projekto įgyvendinimo metu buvo sukurtos kituose sektoriuose (pvz., projekto įgyvendinimo laikotarpiu konsultantų, architektų, lektorių, statybininkų ir pan. darbo vietos nėra laikomos naujomis darbo vietomis ir negali būti priskirtos prie pagal projektą sukurtų darbo vietų rodiklio skaičiavimo), taip pat tiesiogiai su projekto įgyvendinimu nesusijusios darbo vietos (nauji etatai) (pvz., po projekto įgyvendinimo įdarbinamas asmuo, kurio funkcijos nėra susijusios su projekto tikslais ir vykdoma veikla, kuriai parama buvo skirta).</p> <p>6. Ne vėliau kaip paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo dieną turi būti pateikti naujos darbo vietos sukūrimo fakto įrodymai (sudarytos darbo sutarties ar verslo liudijimo kopija. Verslo liudijime arba individualios veiklos pažymoje nurodyta ekonominė veikla turi atitikti ekonominės veiklos rūšies kodą, nurodytą vietos projekto paraiškoje, verslo plane).</p> <p>7. Jeigu sudaroma (-os) darbo sutartis (-ys), paramos gavėjas projekto kontrolės laikotarpiu privalo turėti galiojančią (-ias) darbo sutartį (-is), išskyrus sezoninių darbų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“, atvejus. Jei nutraukiama darbo sutartis su įdarbintu asmeniu, per 20 (dvidešimt) darbo dienų nuo darbo sutarties nutraukimo dienos į šią atsilaisvinusią darbo vietą turi būti primamas naujas asmuo. Jei darbo sutartis ataskaitiniais metais nutraukiama ne vieną kartą, 20 (dvidešimties) darbo dienų terminas naujo asmens priėmimui taikomas vieną kartą. Darbuotojai, dirbantys tam tikroje sukurtoje darbo vietoje, projekto kontrolės laikotarpiu gali keistis, tačiau tai bus laikoma ta pačia darbo vieta;</p> <p>8. Jeigu veikiama pagal verslo liudijimą, paramos gavėjas projekto kontrolės laikotarpiu privalo turėti galiojančią verslo liudijimą projekte numatytai veiklai, kuriai skirta parama. Jeigu projekte numatyta kurti 1 ir daugiau darbo vietų, minimalus metinis pajamų dydis nustatomas proporcingai, verslo liudijimas, leidžiantis vykdyti projekte numatytą veiklą ištiesus metus, jeigu projekte numatyta kurti nuo 0,5 iki 1 etato, minimalus metinis grynujų pajamų dydis ir verslo liudijimo galiojimo laikotarpis ataskaitiniais metais nustatomas proporcingai; išskyrus sezoninių darbų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, atvejus.</p>
4.3.2.6.	Nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos tvarkyti buhalterinę apskaitą (sudaryti balansą, pelno (nuostolių) ir pinigų srautų ataskaitas) pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus.
4.3.2.7.	Užtikrinti, kad visos jo įgytos investicijos atitiks darbo saugos reikalavimus.
4.3.2.8.	Projekto įgyvendinimo metu ir projekto kontrolės laikotarpiu turi užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams (išskyrus atrankos kriterijų, susijusį su pareiškėjo amžiumi), už kuriuos projektui suteikiami balai.
4.3.2.9.	Pateikti detalų atliktų darbų aktą (su kiekvienu mokėjimo prašymu, kuriame deklaruojamos statybos išlaidos).
4.3.2.10.	Užbaigus statybos darbus, pateikti statybos užbaigimo dokumentus, kai jie privalomi pagal teisės aktų nuostatas (ne vėliau kaip galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dieną).
4.3.2.11.	Iki galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos parengti naudoti įrangą ir (arba) techniką ir vėliausiai su galutiniu mokėjimo prašymu pateikti įrangos ir (arba) technikos įrengimo ir (arba) sumontavimo darbų užbaigimo aktus ar kitus lygiaverčius dokumentus, kuriuose patvirtinama, kad už paramos lėšas įsigyta įranga ir (arba) technika tinkamai sumontuota ir veikia.
4.3.2.12.	Nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti, kad nebus galimai neteisėtai sukurtos tokiai paramai gauti

	reikalingos sąlygos kaip nustatyta Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikoje patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“.
4.3.2.13.	Pasiekti ir iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti paramos paraiškoje numatytus projekto priežiūros rodiklius.

5. PRIE VIETOS PROJEKTO PARAIŠKOS PRIDEDAMI DOKUMENTAI

Kartu su užpildyta vietos projekto paraiška (jeigu žemiau nurodytuose papunkčiuose ir Vietos projektų administravimo taisyklėse nenurodyta kitaip) pareiškėjas privalo pateikti šiuos dokumentus (turi būti pateikiamas originalas arba kopija, patvirtinta pareiškėjo parašu ir antspaudu (jei toks yra ar jį privaloma turėti) arba notaro Lietuvos Respublikos notariato įstatymo nustatyta tvarka):

5.1. Turi būti pateikti šie dokumentai:

1. Dokumentai, pagrindžiantys atitiktį vietos projektų atrankos kriterijams:
 - 1.1. Dokumentai (pareiškėjo gyvenamosios vietos deklaracija), pagrindžiantys, jog pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo - gyvenamąją vietą deklaravęs VVG teritorijoje (jei taikoma);
 - 1.2. Pareiškėjo darbuotojų gyvenamosios vietos deklaracijos (jei taikoma);
2. Dokumentai, pagrindžiantys atitiktį tinkamumo sąlygoms, susijusioms su tinkamomis finansuoti išlaidomis:
 - 2.1. Patirtas išlaidas pagrindžiantys ir įrodantys dokumentai (sutartys, sąskaitos faktūros, bankiniai pavedimai) (jei taikoma).
3. Dokumentai, pagrindžiantys tinkamas vietos projekto išlaidas:
 - 3.1. Komerciniai pasiūlymai;
 - 3.2. Interneto tinklalapiuose esančių kainų kompiuterio ekrano nuotraukos (anglų k. „PrintScreen“);
 - 3.3. Kiti dokumentai, leidžiantys objektyviai palyginti siūlomas kainas.
4. Dokumentai, pagrindžiantys pareiškėjo tinkamumą:
 - 4.1. Juridinio asmens įstatai arba kiti dokumentai, kuriuos įstatams prilygina Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (jei taikoma);
 - 4.2. Fizinio asmens verslo liudijimas arba individualios veiklos pažyma įrodanti, kad fizinis asmuo ne mažiau, kaip vienerius metus iki paramos paraiškos pateikimo, VVG teritorijoje užsiima kaimo turizmu ir/ar su juo susijusių paslaugų teikimu (jei taikoma);
 - 4.3. Žemės ūkio valdos registraciją ir ūkininko ūkio registraciją įrodantys dokumentai (kai taikoma);
 - 4.4. LR Juridinių asmenų registro išplėstinis išrašas su istorija (taikoma juridiniams asmenims);
 - 4.5. Metinė pajamų deklaracija (jei taikoma);
 - 4.6. Ataskaitinių metų finansinės atskaitomybės dokumentai, sudaryti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka (jei taikoma);
 - 4.7. Pareiškėjo-rašytinis prašymas nušalinti nuo vietos projektų atrankos (apimantis FSA rengimo (taikoma tuo atveju, jeigu pagal konkrečią VPS priemonę ar veiklos sritį yra suplanuota įgyvendinti vieną vietos projektą arba kai yra faktinės aplinkybės, įrodančios interesų konfliktą), vietos projektų paraiškų vertinimo, vietos projektų tvirtinimo etapus) (taikoma, kai vietos projekto paraišką teikia ar paraišką teikiančio pareiškėjo partneris yra VVG kolegialaus valdymo organo narys, VVG darbuotojas arba šiems išvardintiems asmenims artimi asmenys ir dėl to kyla interesų konfliktas ir (arba) atsiranda asmeninis suinteresuotumas, kaip tai apibrėžia Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo 2 str. ir Europos parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 966/2012 57 str.);
 - 4.8. Pažyma, kad pareiškėjas neturi įsiskolinimų Valstybiniam socialinio draudimo fondui prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip 15 dienų iki vietos projekto paraiškos pateikimo dienos);
 - 4.9. Pažyma, kad pareiškėjas neturi įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai (pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip 15 dienų iki vietos projekto paraiškos pateikimo dienos);
 - 4.10. Asmens tapatybės dokumento kopija (kai taikoma).
5. Dokumentai, pagrindžiantys vietos projekto tinkamumą:
 - 5.1. Vietos projekto verslo planas, parengtas pagal FSA 3 priedo formą (taikoma, jeigu vietos projekte numatytos investicijos naujo verslo kūrimui arba esamo verslo plėtrai (įskaitant NVO, bendruomeninį ir socialinį verslą));

5.2. Statinio techninis projektas arba projektiniai pasiūlymai, parengti pagal Vietos projektų administravimo taisyklių 23.1.6 papunktyje nurodytus reikalavimus (taikoma, jei vietos projekte, vadovaujantis Vietos projektų administravimo taisyklių 23.1.6 papunkčiu, numatyti statinio statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas) ar infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo darbai. Šie dokumentai turi būti pateikti ne vėliau kaip iki vietos projekto paraiškos atrankos vertinimo pabaigos);

5.3. STR 1.04.04:2017 parengtas supaprastintas statybos, rekonstravimo projektas ar kapitalinio remonto aprašas (kai juos privaloma rengti) ir leidimas statyti naują statinį, leidimas rekonstruoti statinį, leidimas atlikti statinio kapitalinį remontą (kai jis privalomas pagal statybos techninį reglamentą STR 1.05.01:2017) arba kiti dokumentai (sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, jų eksplikacija ir aiškinamasis raštas) ir statinio statybos kainos apskaičiavimas (projekto statinio statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis). (Šie dokumentai turi būti pateikti, jei vietos projekte, vadovaujantis Vietos projektų administravimo taisyklių 23.1.7 papunkčiu, numatyta tik nesudėtingų statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas. Šiuos dokumentus privaloma pateikti kartu su vietos projekto paraiška);

5.4. Visų nekilnojamojo turto savininkų sutikimai dėl vietos projekte numatytų investicijų (taikoma, kai vietos projekte numatytos investicijos į nekilnojamąjį turtą ir jis nuosavybės teise priklauso keliems bendraturčiams (įskaitant bendrosios jungtinės nuosavybės teise valdomą nekilnojamąjį turtą, priklausantį sutuoktiniams));

5.5. Fizinio asmens verslo liudijimas arba individualios veiklos pažyma (jei taikoma);

5.6. Juridinio asmens steigimo dokumentai, įrodantys, kad jo steigėju ir vietos projekto paraiškos pateikimo dieną vieninteliu dalyviu yra vienas fizinis asmuo (jei taikoma);

5.7. Praėjusių, ataskaitinių metų laikotarpio finansinės atskaitomybės dokumentai;

5.8. Dokumentai, įrodantys, kad vietos projekto vykdytojui suteikta teisė valdyti, naudoti ir disponuoti nekilnojamoju turtu, į kurį planuojama investuoti. Turi būti pateikti dokumentai, atitinkantys šio FSA 4.2.5.10 papunktyje nurodytus reikalavimus (nuomos, panaudos ar kito teisėto valdymo sutartis, VĮ Registrų centro išrašas).

6. Dokumentai, pagrindžiantys atitiktį horizontaliosioms ES politikos sritims:

6.1. Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaracija, užpildyta pagal Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. 4-119 „Dėl Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaravimo tvarkos aprašo ir Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaracijos formos patvirtinimo“ patvirtintas formos (4 priedas), paskelbtas vietos veiklos grupės interneto svetainėje adresu www.birzuvvg.lt (taikoma Vietos projektų administravimo taisyklių 29.3 papunktyje nurodytiems atvejams);

6.2. „Vienos įmonės“ deklaracija (2 priedas) pagal 2013 m. gruodžio 18 d. Europos Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2013 L 352, p. 1), užpildyta pagal vietos veiklos grupės interneto svetainėje adresu www.birzuvvg.lt paskelbtą formą. (Taikoma pagrįsti, kad parama vietos projektui įgyvendinti skiriama nepažeidžiant ES teisės normų, susijusių su nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos, kaip nurodyta Vietos projektų administravimo taisyklių 29.3 papunktyje).

7. Dokumentai, pagrindžiantys nuosavo indėlio tinkamumą:

7.1. Dokumentai, įrodantys, kad pareiškėjas turi pakankamai nuosavų lėšų prisidėti prie vietos projekto įgyvendinimo (taikoma, kai pareiškėjas prie vietos projekto įgyvendinimo prisideda nuosavomis piniginėmis lėšomis). Įrodymo dokumentai turi būti išduoti arba sukurti (pvz., naudojant el. bankininkystės sistemą) finansų institucijų (bankų, kredito unijų). Šie dokumentai turi būti pateikti ne vėliau kaip iki vietos projekto atrankos vertinimo pabaigos);

7.2. Dokumentai, kuriais pagrindžiamos pareiškėjo skolintos lėšos (taikoma, kai pareiškėjas prie vietos projekto įgyvendinimo prisideda skolintomis lėšomis. Kartu su vietos projekto paraiška turi būti pateikti paskolos ar finansinės nuomos (lizingo) suteikimo galimybę patvirtinantys dokumentai. Jeigu paskolą planuojama gauti iš fizinio asmens, turi būti pateiktas to fizinio asmens banko sąskaitos išrašas, atitinkantis Vietos projektų administravimo taisyklių 32.4 papunktyje nurodytus reikalavimus. Jeigu paskolą planuojama gauti iš juridinio asmens, kuris nėra kredito įstaiga, turi būti pateikti to juridinio asmens ataskaitinių metų finansinės atskaitomybės dokumentai bei banko, kuriame yra juridinio asmens sąskaita, sąskaitos išrašas, atitinkantis Vietos projektų administravimo taisyklių 32.4 papunktyje nurodytus reikalavimus. Iki vietos projekto atrankos vertinimo

	<p>pabaigos pareiškėjas turės pateikti pasirašytą (ir notaro patvirtintą, jeigu paskolą suteikia ne kredito įstaiga) paskolos ar finansinės nuomos (lizingo) sutartį arba raštu patvirtinti, kad atitinkamą projekto dalį įgyvendins pagrįstomis nuosavomis lėšomis.</p> <p>8. <u>Kiti dokumentai:</u></p> <p>8.1. Įgaliojimas teikti vietos projekto paraišką (taikoma tuo atveju, jeigu paraišką teikia ne pareiškėjo – juridinio asmens – vadovas (kai pareiškėjas yra juridinis asmuo) arba ne pareiškėjas pats (kai pareiškėjas yra fizinis asmuo), bet įgaliotas asmuo. Tokiu atveju turi būti pateiktas tinkamas įgaliojimas. Juridinio asmens įgaliojimas laikomas tinkamu, jeigu jis pasirašytas juridinio asmens vadovo ir ant jo uždėtas to juridinio asmens antspaudas, jeigu jis antspaudą privalo turėti. Fizinio asmens įgaliojimas laikomas tinkamu, jeigu jis patvirtintas notaro. Įgaliojime turi būti nurodytas asmuo, turintis teisę pateikti vietos projekto paraišką, <u>įgaliojimo galiojimo terminas</u>.)</p>
5.2.	VVG pareiškėjui leidžiama pateikti kitus papildomus dokumentus, kurie, pareiškėjo manymu, gali būti svarbūs vertinant vietos projektą.

6. VIETOS PROJEKTŲ FINANSAVIMO SĄLYGŲ APRAŠO PRIEDAI:

6.1. Šio FSA priedai yra:

- 1 priedas „Vietos projekto paraiškos forma“.
- 2 priedas „Vienos įmonės deklaracijos forma“.
- 3 priedas „Verslo planas“.
- 4 priedas „Smulkią ar vidutinį verslo subjekto statuso deklaracija“.